

петицията до султана, отправена отъ цариградскитѣ българи веднага следъ издаването на Хатихумаюна отъ 1856 г. Въ нея се искало припознаването на българитѣ за отдѣленъ отъ гърцитѣ (ромеитѣ) народъ, избирането отъ българска страна на единъ „духовенъ черковенъ началникъ“ и допускането на тѣхенъ „върховенъ граждански началникъ“ при султана, като неговъ съветникъ; сжщо тѣй назначаването на отдѣлни български сждии и свикването на българска война, поставена подъ командата на оня граждански началникъ (милетъ-баши) и обучавана на български езикъ. Тази петиция нѣма да намѣри отзвукъ въ Високата порта, по простата причина, че се препоръчва една смѣла реформа, задъ която не стои ни вътрешна сила, способна да се наложи, ни външно покровителство. Но тя прави все пакъ известно впечатление, особено въ свръзка съ разгорѣлата се тогава борба въ Търновско противъ владиката-фанариотъ Неофита, която довежда до изпращане на български делегати въ Цариградъ. За да разбере, какво вѣрно има въ тѣзи оплаквания срещу гръцкия митрополитъ, какво население стои задъ тѣхъ и дали не се касае за чуждъ прѣстъ (на Русия) въ подклаждане на недоволство и буни, правителството изпратило единъ свой таенъ комисаръ на самото мѣсто. И отъ рапорта на тоя комисаръ се разбрало, че българитѣ иматъ право и че тѣ се движатъ отъ свои мѣстни нужди. Неофитъ бива вдигнатъ отъ епархията си презъ 1857 г., и правителството нарежда, за да тури край на гръцко-българскитѣ черковни недоразумения, да се свика въ столицата единъ всенароденъ съборъ на православнитѣ съ участието на мирски и духовни лица.

Отъ българска страна се явили на този тѣй важенъ съборъ четирима души: Илия Петровъ (Видинъ), д-ръ Ст. Чомаковъ (Пловдивъ), П. Р. Славейковъ (София) и Н. Минчогулу (Търново). И като не се дошло въ разискванията—презъ октомврий 1858 г. — до никакви решения, тѣ отправили презъ м. декемврий с. г. едно заявление до председателя, съ което скромно искали да не се изпращатъ въ българскитѣ епархии архиереи, които не знаятъ български езикъ, и да се отстранятъ владишкитѣ злоупотрѣби. По-късно, презъ декемврий 1859 г., въ събора били прочетени заявления отъ жителитѣ на Търновско, Пловдивско, Шуменско и т. н., въ които се протести-